

VERSLAG OVER DE WERKING VAN DE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS TIJDENS HET JAAR 2008

1. Publicaties

- 1.1. Mededelingenblad van de K.O.K.W.
Verscheen in februari, mei, augustus en oktober.
Bevat o.a. aanwinstenlijsten van de bibliotheek en documentatiecentrum, boekbesprekingen, aankondigingen van tentoonstellingen en activiteiten, gelegenheidsbijdragen, enz.
- 1.2. Annalen van de K.O.K.W., deel 111 (2008), 380 p.
Eindredacteur: Alain Debbaut
Redactie: Alain Debbaut, Nico Van Campenhout en Alfred Van der Gucht
Op zondag 16 november 2008 werd deel 111 van de Annalen voorgesteld in de feestzaal van het stadhuis te Sint-Niklaas door Alain Debbaut. Paul Vanden Bavière hield een lezing over de figuur van Henri Raepsaet, medeoprichter van de K.O.K.W. De voorstelling van de Annalen ging gepaard met een huldiging van ere-voorzitter Alfred Van der Gucht door het stadsbestuur van Sint-Niklaas voor zijn jarenlange inzet als voorzitter van de K.O.K.W.
- 1.3. Met de hulp van Kristel Van Audenaeren (projectmedewerkster Erfgoedcel) werd een kleurrijke folder opgemaakt ter promotie van de Annalen bij een breed publiek.

2. Statutaire Algemene Vergadering op zondag 30 maart 2008 te 10.30u.

- 2.1. Jaarrekening en begroting
Penningmeester Frans De Bondt gaf een gedetailleerd verslag bij de jaarrekening 2007 en de begroting 2008. De aanwezigen beschikten over een overzichtelijke samenvatting hiervan. De rekening 2007 eindigde op een batig saldo van 2.989,71 EUR. Twee commissarissen, Hektor Colpaert en Jean Janssens de Varebeke, deden nazicht van de jaarrekening. De jaarrekening 2007 en de begroting voor 2008 werden goedgekeurd door de Algemene Vergadering.
- 2.2. Voorzitter Alfred Van der Gucht gaf toelichting bij de jaarwerking en beantwoordde de vragen van de aanwezigen.
- 2.3. Verkiezing bestuursleden
Op deze Algemene Vergadering werd een nieuwe Raad van Bestuur gekozen. 36 effectieve en gevolmachtigde effectieve leden verkozen bij geheime stemming 13 bestuursleden, m.n.: Christiaens Herman, Colpaert Hektor, Debbaut Alain, De Beer Chris, De Bondt Frans, De Brandt Roger, De Vos Herman, Hemelaer Ludo, Janssens de Varebeke Jean, Van der Gucht Alfred, Van Dooren Juliette, Van Driessche Thomas, Van Remoortere Kristof. Hun mandaat loopt van 2008 tot 2012.

3. Bestuursvergaderingen

De bestuursvergaderingen gingen door elke eerste zaterdag van de maand (behalve in juli). Vanaf augustus 2008 startten de maandelijkse bestuursvergaderingen om 15 u. (i.p.v. 17 u.). De verslagen werden gemaakt door Luc De Witte (tot mei) en Kristof Van Remoortere (vanaf juni).

N.a.v. de verkiezing van de nieuwe bestuursleden op de Algemene Vergadering werden op de bestuursvergadering van 12 april 2008 de taken verdeeld binnen de raad van bestuur:

- voorzitter: Chris De Beer
- ondervoorzitter: Ludo Hemelaer
- penningmeester: Frans De Bondt.

Op deze vergadering werd het erevoorzitterschap aangeboden aan Alfred Van der Gucht.

Op de vergadering van 7 juni 2008 nam het bestuur kennis van het ontslag van bestuurslid Roger De Brandt.

Kristof Van Remoortere werd aangeduid als nieuwe secretaris op de bestuursvergadering van 2 augustus 2008.

Het bestuur besteedde in 2008 veel aandacht aan het registratieproject van de museumcollectie in het Huis Janssens en de opening van het stedelijk museum SteM (zie verder).

Het afgelopen jaar werd intensief gewerkt aan de ontsluiting, inventarisering en informatisering van de volgende collecties:

- 1) Er werd een inventaris opgemaakt (in Excell) van de collectie porseleinkaarten, die in 2007 werd gedigitaliseerd.
- 2) Er werd gestart met de inventarisatie van de affiches van de Eerste en Tweede Wereldoorlog.
- 3) De uitgebreide krantencollectie werd verder geïnventariseerd.
- 4) De collectie doodsbrieven en rouwprentjes, die opnieuw sterk aangroeide, werd stelselmatig alfabetisch geklasseerd.

In 2011 bestaat de K.O.K.W. 150 jaar. De voorbereidingen werden in 2008 reeds aangevat. In dit kader startte Koen Verstraeten met de inventarisatie van het eigen archief van de K.O.K.W. Het bestuur verklaarde zich reeds akkoord om de restauratie van de grafsteen van dokter Van Raemdonck op het kerkhof van Tereken in de loop van 2009 te laten uitvoeren.

De fotokopieermachine in de leeszaal werd vervangen. Er werden 9 nieuwe plannenkasten aangekocht voor het opbergen van kaarten, affiches, e.d.

Eind 2008 werd beslist om af te stappen van het Mededelingenblad in zijn klassieke vorm en om vanaf 2009 over te schakelen naar een elektronische nieuwsbrief in kleur, naast de nieuwsbrief op papier.

4. Registratie en inventarisering museumcollectie Huis Janssens

Kristel Van Audenaeren, projectmedewerkster van de Erfgoedcel Waasland, startte in juni 2008 met de registratie en ontsluiting van de museumcollectie op het gelijkvloers en de eerste verdieping van het Huis Janssens. Vanaf 1 oktober 2008 werd zij hiervoor bijgestaan door Els Baetens, medewerkster van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas. De museumcollectie van de K.O.K.W. bezit ongeveer 5 300 voorwerpen van erg uiteenlopende aard.

Tijdens de registratie werd elk object zorgvuldig gemanipuleerd, geïnspecteerd en geregistreerd. Van elk object werd een objectfiche opgemaakt in adlib (museale registratiesoftware). In deze objectfiche zijn belangrijke gegevens genoteerd over het object (identificatie, afmetingen, afbeelding, enz.). De geïnventariseerde en beschreven objecten worden digitaal ontsloten via de webstek 'www.museuminzicht.be'.

Op 24 oktober 2008 besliste de Vlaamse Regering de financiering van de Erfgoedcel Waasland te verlengen tot 2014. Deze verlenging betekende ook goed nieuws voor de K.O.K.W. De Erfgoedcel Waasland besliste immers om het inventariseringsproject van de museumcollectie, dat oorspronkelijk liep van juni tot december 2008, te verlengen, zodat in de loop van 2009 ook de objecten op de 2^e verdieping en de zolder van het Huis Janssens geïnventariseerd kunnen worden. Tegen eind 2008 waren ongeveer 3000 museumobjecten geregistreerd.

5. Opening museum SteM

Na een sluiting van meer dan drie jaar en een grondige verbouwing werd tijdens het weekend van 22 en 23 november 2008 het SteM, het nieuw stedelijk museum aan Zwijgershoek, feestelijk geopend.

De verzamelingen die vroeger in het museum getoond werden (Boudelo, Barbierama, Breimuseum) worden niet meer in afzonderlijke ruimten gepresenteerd, maar erfgoed uit meerdere collecties werd samengebracht rond drie verhaallijnen (1. mens en materie, 2. mens en machine en 3. mens en lichaam), die de geschiedenis van de stad en de streek en haar bewoners oproepen. Het museum beschikt naast de ruimte met de permanente collectie (ca. 1150 m²) ook over een publiek toegankelijk depot (275 m²), een actief breiatelier (ca. 570 m²), drie educatieve ruimten en een polyvalente zaal voor tijdelijke tentoonstellingen, voordrachten, e.d. (Piet Elshoutzaal, 150 m²).

Het bestuur besteedde de voorbije jaren veel aandacht aan het nieuwe museum. De K.O.K.W. heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van het nieuwe museum en is een prominente bruikleengever in het SteM. Tussen de K.O.K.W. en de het stadsbestuur van Sint-Niklaas werd een bruikleenovereenkomst afgesloten voor tentoonstelling of bewaring van objecten en documenten in het SteM. Een aantal objecten die in de vaste opstelling zijn geplaatst, werden op kosten van de stad gerestaureerd (o.a. de oudste vlag van het weversgenootschap Sint-Severinus, textilia en Wase archeologische voorwerpen).

6. Restauratie Huis Janssens

Op 30 oktober 2008 vond de eerste vergadering plaats over de restauratie van het Huis Janssens. Alvorens de restauratie kan worden aangevat, is een uitgebreid vooronderzoek noodzakelijk. Dit vooronderzoek valt uiteen in twee studies:

- 1) binnenrestauratie: deze studie (o.a. historisch onderzoek op basis van bestaande bronnen en fotomateriaal, studie van diverse binnenmaterialen: hout, metaal, textiel) werd toegewezen aan A.M. Consult en zal ongeveer 60 dagen duren.
- 2) buitenrestauratie: deze studie (o.a. metselwerk, gevelreiniging, voegtechniek) zal gebeuren door Triconsult en ongeveer 120 dagen in beslag nemen.

De resultaten van deze studies worden verwacht tegen juni 2009. Op basis van dit vooronderzoek zal in de volgende fase het restauratiedossier worden opgemaakt, waarna de aanbesteding kan volgen.

7. Medewerking aan tentoonstellingen en andere initiatieven

Ter gelegenheid van de Week van de Cartografie richtte de K.O.K.W., in samenwerking met de Stedelijke Musea, in het Mercatormuseum een tentoonstelling in met als thema “Dr. Jan Van Raemdonck, grondlegger van het Mercatormuseum”. In 1861 behoorde hij tot de

oprichters van de Kring, waarvan hij de eerste conservator was. Jarenlang bestudeerde hij het leven en werk van Mercator. De tentoonstelling werd geopend op zondag 2 maart 2008 en liep tot 15 juni 2008.

Op zondagvoormiddag 15 juni 2008 was de K.O.K.W. met een standje aanwezig op boekenmarkt op de esplanade vóór de Stedelijke Openbare Bibliotheek aan het Hendrik Heymanplein te Sint-Niklaas. Oude uitgaven van de Kring, dubbele en onbruikbare boeken en tijdschriften werden hier tegen lage prijzen te koop aangeboden.

De K.O.K.W. verleende zijn medewerking aan de cartografische tentoonstelling “De XVII Provinciën in oude kaarten”, een initiatief van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas en de BIMCC. Deze expo, met origineel kaarmateriaal uit de 16de, 17de en 18de eeuw, was te bezichtigen in het Mercatormuseum te Sint-Niklaas van 28 juni 2008 tot de Open Monumentendag op 14 september 2008.

Op de Open Monumentendag werd in de bibliotheek van de K.O.K.W. een tentoonstelling ingericht rond het thema ‘Wonen in de 20 ste eeuw’. Aan de hand van foto’s, kadastrale kaarten en ontwerpplannen kregen de bezoekers een impressie van “wonen” in Sint-Niklaas.

De Kring verleende zijn medewerking aan de lessenreeks “Archiveren kan je leren” van de Erfgoedcel Waasland over archief- en documentenbeheer voor verenigingen. In het kader van deze lessen brachten de cursisten op 15 november 2008 een geleid bezoek aan de bibliotheek en documentatiecentrum van de K.O.K.W.

Daarnaast verleende de K.O.K.W. zijn medewerking aan volgende initiatieven:

- Uitgeleend aan Erfgoedcel Waasland i.v.m. “De Casino”, Stationsstraat te Sint-Niklaas: menukaart 1861, 2 balboekjes uit 1848 en 1877, 7 foto’s.
- Tentoonstelling “Licht op 200 jaar College”, Sint-Jozef-Klein-Seminarie, van 9 mei tot 6 juni 2008.
Uitgeleend: Eglomisé met geschilderde afbeelding van het oude Recollettenklooster in de Collegestraat, zilveren schoolpenningen, drukwerkjes “Exercitationes Litterariae (...)”.
- Tentoonstelling “125 jaar Stedelijke Muziekacademie”, mei 2008, ingericht door het stadsarchief Sint-Niklaas.
Uitgeleend: diploma de Fürstenberg, Règlement général, Maatschappij van Toonkunde (1828), Programma.
- Uitgeleend aan Erfgoedcel Waasland: 5 ontwerptekeningen van oude fabriek Meert.
- Uitgeleend aan het stadarchief Sint-Niklaas: archivalia over Amaat Joos.
- Uitgeleend aan Harry Van Royen: foto’s en documentatie over Paul Parrin.
- De K.O.K.W gaf toelating tot gebruik van 4 afbeeldingen bij een artikel over Gerard Mercator in *Ontwaakt!*, een niet-commercieel tijdschrift van de Jehova’s Getuigen met een oplage van meer 37 miljoen exemplaren in 81 talen.

8. Aanwinsten documentatiecentrum K.O.K.W.

8.1. Aanwinsten bibliotheek

Door ruil, schenking en aankoop groeide de bibliotheek in 2008 aan met 144 inschrijvingen. Hierin zijn de tijdschriften die we ontvangen door een ruilovereenkomst of door abonnering niet inbegrepen. Deze aanwinsten werden via het Mededelingenblad aan de leden meegedeeld. Wij danken alle instellingen, leden, auteurs en verenigingen, die de bibliotheek van de K.O.K.W. steunden.

Vermeldenswaardige aanwinsten zijn:

- Gysseling, M., Corpus van Middelnederlandse Teksten (tot en met het jaar 1300). Bouwstoffen voor een woordenarchief van de Nederlandse Taal (15 delen). 's Gravenhage, 1977.
- Meurer, P., Die Manuskriptatlanten Christian Sgrootens. Alphen aan den Rijn, 2007.

8.2. Aanwinsten bijzondere collecties

De bijzondere collecties van de K.O.K.W. groeiden aan met 67 inschrijvingen, o.a.:

- Archief en vlag (uit 1929) van de vereniging "Zonder naam, niet zonder hart", Sint-Niklaas. Deze bond verenigde Sint-Niklase dokwerkers en andere werknemers die in Antwerpen werkten. De bond werd opgeheven bij gebrek aan leden.
- Archief van de Toneelbond van de Vlaamse Oudstrijders Sint-Niklaas, van 1922 tot 1944. Dit archief omvat ledenlijsten, jaarprogramma's, affiches, programma's van toneelspelen, foto's, tekstboekjes, financieel archief, enz.
- Ontwerp "Park en Laan". Onteigeningsplan, 22 augustus 1947. Schaal 1/1250.
- Tableau des distances en kilomètres entre les diverses stations des chemins de fer belges. Français (Nord) et Rhénan (Aix à Cologne), 1847.
- Kaart. "Question Anversoise. Plan publié par ordre de l' Administration Communale". Wet van september 1859 (betreft fortengordel rond Antwerpen). Etablissement Géographique de Bruxelles fondé par Ph. Vander Maelen. Steendruk op dun papier, 1862. Schaal 1/20 000.
- Kaart. "Région de l' Allemagne occupée par l' Armée belge et des troupes alliées". Schaal 1/300 000.
- 8 originele prentkaarten van de overstromingsramp te Hamme-Moerzeke van 12 maart 1906.

9. Ledenbestand en externe vertegenwoordiging

9.1. Ledenbestand

De K.O.K.W. telde op 31 december 2008 294 binnenlandse en 7 buitenlandse leden. Totaal 301.

Daarnaast hebben we ruilovereenkomsten met 96 binnenlandse en 30 buitenlandse geschied- en heemkundige kringen, musea, archieven en wetenschappelijke instellingen. Algemeen totaal 427. Zelf abonneerden wij op de publicaties van een 35-tal verenigingen en instellingen.

9.2. Externe vertegenwoordiging

De K.O.K.W. is één van de negen leden van het Verbond van de Kringen voor Geschiedenis van Oost-Vlaanderen.

De K.O.K.W. is vertegenwoordigd in de werkgroep van de Erfgoedcel Waasland. In de “Beeldbank Waasland” wordt de K.O.K.W vertegenwoordigd door Kristof Van Remoortere.

In de Cultuurraad van Sint-Niklaas is Hektor Colpaert onze vertegenwoordiger. Chris De Beer is voorzitter van de Erfgoedsectie van de Cultuurraad, waarin Alfred Van der Gucht de K.O.K.W. vertegenwoordigt. Ere-voorzitter Alfred Van der Gucht werd op 1 oktober 2008 tijdens ‘De Avond van de Cultuurprijs 2008’, een initiatief van de Cultuurraad van Sint-Niklaas, gehuldigd als ‘verdienstelijke culturele persoonlijkheid’.

Bestuurslid Alain Debbaut is lid van de Erfgoedraad en de Cultuurraad van Lokeren.

Chris De Beer en Alfred Van der Gucht vertegenwoordigen de K.O.K.W. in de straatnamencommissie van Sint-Niklaas.

Alfred Van der Gucht is lid van de raad van bestuur van de Bibliotheca Wasiana.

10. Dank

Dank aan:

- de Vlaamse Gemeenschap
- de Deputatie van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen
- de Erfgoedcel Waasland
- in het bijzonder het stadsbestuur van Sint-Niklaas voor de financiële steun die zij verleenden.

Wij willen er de aandacht op vestigen dat deze steun integraal besteed wordt aan de publicatie van de Annalen van de K.O.K.W.

Dank aan de bestuursleden en medewerkers die regelmatig uren van hun vrije tijd besteedden aan de vele taken in de K.O.K.W.: hun inzet is onmisbaar.

Dank aan Kristel Van Audenaeren en Els Baetens voor het geleverde werk in het kader van het registratieproject van de museumcollectie van de K.O.K.W.

Dank ook aan Ward Bohé, conservator, en het voltallige personeel van de stedelijke musea voor de hartelijke samenwerking.

Frans De Bondt	Penningmeester	Ludo Hemelaer	Ondervoorzitter
Kristof Van Remoortere	Secretaris	Chris De Beer	Voorzitter